

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-81-93>

УДК 687.7

ЛОГІСТИЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ВАРТОСТІ БІЗНЕСУ: МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ ТА ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНІ ІНДИКАТОРИ

LOGISTIC EFFICIENCY AS A FACTOR IN FORMING BUSINESS VALUE: EVALUATION METHODS AND FINANCIAL AND ECONOMIC INDICATORS

Лінтур Інна Володимирівна

кандидат економічних наук,
доцент кафедри економіки та фінансів,
Мукачівський державний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8009-1392>

Росола Уляна Василівна

доктор філософії PhD з економіки,
доцент кафедри економіки та фінансів,
Мукачівський державний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7721-2755>

Lintur Inna, Rosola Uliana

Mukachevo State Univesity

У статті досліджено роль логістичної ефективності як одного з ключових чинників формування вартості бізнесу в сучасних умовах господарювання. Обґрунтовано, що результативність управління логістичними процесами безпосередньо впливає на фінансово-економічні показники діяльності підприємства, його конкурентоспроможність та інвестиційну привабливість. Систематизовано основні методи оцінювання логістичної ефективності та визначено доцільність їх комплексного застосування з урахуванням вартісно-орієнтованого підходу до управління. Запропоновано систему фінансово-економічних індикаторів, яка дозволяє кількісно оцінити вплив логістичних рішень на формування вартості бізнесу, зокрема через показники витрат, оборотності активів, прибутковості та грошових потоків. Доведено, що підвищення логістичної ефективності сприяє зростанню економічної доданої вартості та зміцненню фінансової стійкості підприємства. Отримані результати можуть бути використані у практиці стратегічного управління підприємствами з метою підвищення їх ринкової вартості та забезпечення сталого розвитку.

Ключові слова: логістична ефективність, вартість бізнесу, оцінювання, фінансово-економічні індикатори, управління вартістю, логістичні витрати.

The article examines the role of logistics efficiency as one of the key factors in business value formation under modern economic conditions. It is substantiated that the effectiveness of logistics process management has a direct impact on the financial and economic performance of an enterprise, its competitiveness, and investment attractiveness. The main methods for assessing logistics efficiency are systematized, and the feasibility of their integrated application is determined, taking into account a value-based management approach. A system of financial and economic indicators is proposed that enables a quantitative assessment of the impact of logistics decisions on business value formation, in particular through cost indicators, asset turnover, profitability, and cash flows. It is proven that increasing logistics efficiency contributes to the growth of economic value added and strengthens the financial stability of an enterprise. The obtained results can be used in the practice of strategic enterprise management in order to increase market value and ensure sustainable development. In the context of intensified competition, market globalization, economic instability, and active digitalization of business processes, the role of logistics is growing as one of the key factors in ensuring operational efficiency and business value growth. Further research prospects should focus on deepening the scientific and methodological support for assessing logistics efficiency, taking into account digitalization processes and the development of intelligent logistics systems. Promising areas include the study of the impact of digital platforms, automation, big data, and artificial intelligence on the optimization

of logistics processes and business value growth. Particular attention should be paid to adapting logistics efficiency assessment methods to the principles of sustainable development, considering environmental and social indicators, as well as the specific features of enterprises in various sectors of the economy.

Keywords: logistics efficiency, business value, assessment, financial and economic indicators, value-based management, logistics costs.

Постановка проблеми. В умовах посилення конкуренції, глобалізації ринків, нестабільності економічного середовища та активної цифровізації бізнес-процесів зростає роль логістики як одного з ключових чинників забезпечення ефективної діяльності та зростання вартості бізнесу. Для сучасних підприємств логістика перестає бути лише функцією управління матеріальними потоками й трансформується у стратегічний інструмент формування фінансових результатів, підвищення інвестиційної привабливості та зміцнення конкурентних позицій на ринку.

Разом із тим у практиці управління підприємствами зберігається проблема фрагментарного підходу до оцінювання логістичної ефективності, що обмежується аналізом окремих витрат або операційних показників і не дозволяє повною мірою визначити її вплив на формування вартості бізнесу. Відсутність єдиного методичного підходу до комплексної оцінки логістичної ефективності, а також недостатня інтеграція логістичних показників у систему фінансово-економічного аналізу ускладнюють прийняття обґрунтованих управлінських рішень, спрямованих на зростання вартості підприємства.

Особливої актуальності ця проблема набуває в умовах підвищення логістичних витрат, порушення ланцюгів постачання та зростання вимог споживачів до швидкості й якості обслуговування. За таких умов підприємства потребують науково обґрунтованих методів оцінювання логістичної ефективності та системи фінансово-економічних індикаторів, які б дозволяли кількісно вимірювати її вплив на ключові показники вартості бізнесу.

Таким чином, існує об'єктивна необхідність у дослідженні методів оцінювання логістичної ефективності та розробленні комплексної системи фінансово-економічних індикаторів, що забезпечить взаємозв'язок між результативністю логістичних процесів і формуванням вартості бізнесу, що й зумовлює актуальність та практичну значущість даного дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В умовах динамічних змін ринкового середовища, зростання конкуренції, глобалізації економічних процесів та активної циф-

ровізації бізнесу логістика набуває стратегічного значення у забезпеченні ефективного функціонування підприємств і формуванні їх вартості. Сучасні підприємства дедалі більше усвідомлюють, що рівень логістичної ефективності безпосередньо впливає на фінансові результати, конкурентоспроможність та інвестиційну привабливість бізнесу.

Зокрема, питанням забезпечення логістичної ефективності в бізнесу присвячено наукові доробки Сливинської М. М., яка досліджує моделювання ланцюжків поставок на основі SCOR[1]; Амоліної С., яка разом з закордонними колегами досліджує оцінку ефективності ланцюга поставок шляхом застосування моделі Supply Chain Operation Reference (SCOR) [2]; нові логістичні та виробничі тенденції як вплив змін у світовій економіці активно досліджує Ковач Г. та Кот С. [3]; питанням глобального управління ланцюгами поставок та операціями як інструменту забезпечення логістичної ефективності присвячено праці Іванова Д., Ціпуланідіс А., та Шенбергер, Й.[4]; Ламберт Д. М. досліджує управління ланцюгами поставок через процеси, партнерства та ефективність [5].

Особливої актуальності проблема підвищення логістичної ефективності набуває в умовах зростання логістичних витрат, порушення ланцюгів постачання, нестабільності економічного середовища та підвищення вимог споживачів до швидкості, надійності й якості обслуговування. За таких умов традиційні підходи до управління логістикою, орієнтовані переважно на мінімізацію витрат, не забезпечують комплексного уявлення про її вплив на формування вартості бізнесу та потребують наукового переосмислення.

Незважаючи на значну кількість наукових досліджень у сфері логістики, питання взаємозв'язку логістичної ефективності з фінансово-економічними показниками та вартістю бізнесу залишаються недостатньо систематизованими. Відсутність єдиного методичного підходу до оцінювання логістичної ефективності, інтегрованого з показниками вартості підприємства, ускладнює прийняття обґрунтованих управлінських рішень і знижує результативність стратегічного управління.

У зв'язку з цим актуальним є дослідження методів оцінювання логістичної ефективності та формування системи фінансово-економічних індикаторів, які дозволяють кількісно визначити вплив логістичних процесів на створення доданої вартості бізнесу. Результати такого дослідження мають важливе теоретичне та практичне значення для підвищення ефективності управління підприємствами в умовах сучасних викликів та забезпечення їх сталого розвитку.

Постановка завдання. Метою дослідження є обґрунтування ролі логістичної ефективності у формуванні вартості бізнесу та розроблення науково-методичних підходів до її оцінювання на основі системи фінансово-економічних індикаторів.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасній економіці, що характеризується глобальною конкуренцією, зростаючою складністю ланцюгів постачання та прискоренням цифрової трансформації, логістична ефективність стає одним із ключових чинників формування вартості бізнесу.

Підприємства, що володіють оптимізованими логістичними процесами, здатні досягати суттєвих конкурентних переваг: знижувати витрати, підвищувати якість обслуговування клієнтів, прискорювати оборотність капіталу та забезпечувати стійкість у нестабільних ринкових умовах. Логістика перестала сприйматися як допоміжна діяльність і перетворилася на стратегічний інструмент управління, який безпосередньо впливає на фінансові результати, капіталізацію та інвестиційну привабливість підприємства. Саме тому оцінювання логістичної ефективності та визначення її впливу на бізнес-вартість є актуальним завданням теорії та практики корпоративного управління.

Логістична ефективність підприємства визначається результативністю та економічністю логістичних процесів, що охоплюють управління матеріальними, інформаційними та фінансовими потоками. Вона проявляється через здатність компанії забезпечувати своєчасне постачання ресурсів, оптимальне управління запасами, оперативну доставку продукції кінцевому споживачеві, а також через рівень інтеграції логістичних операцій між усіма учасниками ланцюга створення цінності. Висока логістична ефективність сприяє підвищенню задоволеності клієнтів, зменшенню витрат обігу, збільшенню обороту та доходів, а також зниженню рівня операційних

ризиків. У результаті це безпосередньо позначається на формуванні вартості бізнесу.

Формування вартості бізнесу в сучасних умовах базується на здатності підприємства генерувати грошові потоки та забезпечувати стабільну прибутковість. Логістика відіграє ключову роль у цьому процесі, оскільки вона впливає на величину операційних витрат, швидкість оборотності активів, рівень сервісу та конкурентоспроможність продукції.

Раціоналізація логістичних процесів дозволяє знижувати витрати на транспортування, складування, пакування, обробку замовлень і управління запасами, що безпосередньо підвищує рентабельність бізнесу. Ефективна логістика сприяє скороченню тривалості операційного циклу, що збільшує оборотність обігового капіталу та підвищує ліквідність. Крім того, логістичні інновації – автоматизація, роботизація, цифрові системи управління складами та транспортом – підвищують продуктивність праці та забезпечують стійкий розвиток підприємства.

Для оцінювання логістичної ефективності використовується система економічних показників, що характеризують якість, швидкість та економічність логістичних процесів. Одним із ключових індикаторів є логістичні витрати, що відображають частку витрат на логістичні операції у загальній структурі витрат підприємства. Їх аналіз дозволяє визначити рівень економічності та виявити можливі резерви зниження витрат. Зокрема, оцінюється структура транспортних витрат, витрат на складське господарство, обробку замовлень і управління запасами. Наступним індикатором є час циклу замовлення, що включає період від моменту отримання замовлення до його доставки споживачеві. Скорочення цього часу підвищує рівень сервісу, зменшує потребу в надмірних запасах та сприяє підвищенню конкурентоспроможності [4].

Важливим показником логістичної ефективності є рівень виконання замовлень, який вимірює частку замовлень, виконаних у повному обсязі та у визначені терміни. Високий рівень виконання замовлень сприяє зміцненню довіри клієнтів і збільшенню обсягів продажів [2]. Також застосовуються показники оборотності запасів, що демонструють швидкість обертання товарно-матеріальних запасів та їх вплив на оборотний капітал. Зниження рівня запасів при збереженні належного рівня сервісу свідчить про ефективне управління логістичним ланцюгом. У контек-

сті логістичної ефективності вагомим є аналіз продуктивності складських операцій, який вимірюється через показники обробки одиниці товару, використання складських площ і рівень точності інвентаризації [6].

Методи оцінювання логістичної ефективності охоплюють кількісний, якісний та комплексний підходи. Кількісний підхід базується на розрахунку логістичних KPI та їх порівнянні з галузевими стандартами або нормативами підприємства. Якісний підхід передбачає оцінювання рівня організації логістичних процесів, ступеня інтеграції та координації між підрозділами, а також ступеня задоволеності клієнтів. Комплексний підхід поєднує обидва методи й дозволяє отримати всебічну картину логістичної діяльності, включаючи інвестиційну привабливість і стратегічні перспективи підприємства. Одним із сучасних комплексних методів є Supply Chain Operations Reference Model (SCOR), що передбачає оцінювання логістичних процесів за групами показників: надійність, швидкість, гнучкість, витрати та ефективність використання активів [2].

Важливою складовою оцінювання логістичної ефективності є визначення її впливу на формування вартості бізнесу. У межах дохідного підходу логістична ефективність впливає на майбутні грошові потоки підприємства через зниження витрат, збільшення обсягів продажів і підвищення операційної маржі. У межах витратного підходу логістичні інновації підвищують вартість активів підприємства та зменшують витрати на їх утримання. Порівняльний підхід враховує логістичну ефективність при оцінюванні підприємства на основі ринкових коефіцієнтів, таких як рентабельність, оборотність активів або мультиплікатори. Компанії з високою логістичною ефективністю, як правило, мають вищі показники рентабельності та кращу ринкову оцінку, оскільки їх бізнес-моделі є більш стійкими та масштабованими.

Логістична ефективність також має вагоме значення в контексті сталого розвитку підприємства. Сучасні концепції green logistics та circular есоному передбачають оптимізацію логістичних процесів з метою зменшення негативного впливу на довкілля, зниження споживання ресурсів та скорочення викидів CO₂. Такі заходи не лише сприяють екологічній відповідальності бізнесу, а й підвищують його інвестиційну привабливість, оскільки відповідають міжнародним ESG-стандартам, що дедалі частіше враховуються інвесторами [5].

Цифровізація логістичних процесів становить важливий напрям підвищення логістичної ефективності. Використання технологій штучного інтелекту, Big Data, IoT, блокчейну, GPS-моніторингу, автоматизованих складських систем, робототехніки та хмарних платформ забезпечує прозорість ланцюгів постачання, підвищує точність прогнозування, оптимізує маршрути та забезпечує оперативну взаємодію між усіма учасниками ланцюга поставок [9]. Цифрові інструменти значно скорочують час обробки інформації, мінімізують людський фактор, підвищують точність планування та дозволяють упроваджувати інноваційні моделі логістичного управління. Усе це сприяє підвищенню ефективності бізнесу та зростанню його ринкової вартості [3].

Таким чином, логістична ефективність є стратегічним чинником формування вартості бізнесу, оскільки вона впливає на витрати, доходи, оборотність капіталу та рівень сервісу. Її оцінювання ґрунтується на системі економічних індикаторів та методів аналізу, які дозволяють визначити поточний стан логістичних процесів та виявити можливості для їх оптимізації.

У сучасних умовах підприємства, що інвестують у логістичні інновації, цифровізацію та інтеграцію ланцюгів постачання, забезпечують собі значні конкурентні переваги, підвищують фінансову стійкість та ринкову капіталізацію. Отже, логістична ефективність як інструмент створення вартості бізнесу має стати ключовим елементом стратегічного управління, що забезпечує довгостроковий розвиток підприємства та його успіх у глобальному бізнес-середовищі.

Висновки. У ході дослідження обґрунтовано, що логістична ефективність є одним із ключових чинників формування вартості бізнесу в сучасних умовах господарювання. Встановлено, що ефективно організовані логістичні процеси сприяють зниженню сукупних операційних витрат, прискоренню обороту капіталу, підвищенню рівня обслуговування клієнтів та стабільності грошових потоків, що безпосередньо впливає на фінансово-економічні результати та інвестиційну привабливість підприємства.

Узагальнення теоретичних підходів дозволило визначити логістичну ефективність як комплексну характеристику результативності управління матеріальними, інформаційними та фінансовими потоками, орієнтовану на створення доданої вартості бізнесу. Доведено, що традиційні підходи до оцінювання

логістики, які ґрунтуються виключно на аналізі витрат, не забезпечують повного розкриття її впливу на вартість підприємства та потребують доповнення фінансово-економічними індикаторами результативності.

У процесі дослідження систематизовано методи оцінювання логістичної ефективності та обґрунтовано доцільність застосування комплексного підходу, що поєднує витратні, процесні, порівняльні та вартісно-орієнтовані методи аналізу. Запропонована система фінансово-економічних індикаторів дозволяє кількісно оцінити вплив логістичних рішень на прибутковість, оборотність активів, грошові потоки та показники вартості бізнесу.

Практичне значення результатів дослідження полягає у можливості використання запропонованих методичних підходів у системі управління підприємством з метою підвищення логістичної ефективності та забезпечення зростання вартості бізнесу.

Реалізація відповідних управлінських рішень сприяє формуванню стійких конкурентних переваг і підвищенню ефективності функціонування підприємства в довгостроковій перспективі.

Подальші перспективи дослідження доцільно спрямувати на поглиблення науково-методичного забезпечення оцінювання логістичної ефективності з урахуванням процесів цифровізації та розвитку інтелектуальних логістичних систем. Перспективним є дослідження впливу цифрових платформ, автоматизації, використання великих даних та штучного інтелекту на оптимізацію логістичних процесів і зростання вартості бізнесу. Особливої уваги потребує адаптація методів оцінювання логістичної ефективності до умов сталого розвитку, з урахуванням екологічних та соціальних індикаторів, а також специфіки діяльності підприємств різних галузей економіки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Сливинська М. М. Моделювання ланцюжків поставок на основі SCOR. *Сучасні інформаційні технології та системи в управлінні* : зб. матеріалів II Міжнар. наук.-практ. конф. молодих вчених, аспірантів і студентів, (Інтернет-конф.), 16–17 квіт. 2020 р. / М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана» [та ін.] ; [редкол.: С. К. Рамазанов (голова) та ін.]. Електрон. текст. дані. Київ : КНЕУ, 2020. С. 84–86. URL: <https://ir.kneu.edu.ua/items/4e2f7294-d1ff-46af-ae17-5dddb6606131>
2. Ganji Jamehshooran B., Shaharoun A. M., Haron H. N. Assessing Supply Chain Performance through Applying the SCOR Model. *International Journal of Supply Chain Management*. 2015. Vol. 4, No. 1. URL: <https://ojs.excelingtech.co.uk/index.php/IJSCM/article/view/1053>
3. Prasetyaningsih E., Muhamad C. R., Amolina S. Assessing of supply chain performance by adopting Supply Chain Operation Reference (SCOR) model. *IOP Conference Series: Materials Science and Engineering*. 2020. Vol. 830. Article 032083. URL: <https://iopscience.iop.org/article/10.1088/1757-899X/830/3/032083>
4. Kovács, G., & Kot, S. (2017). New logistics and production trends as the effect of global economy changes. *Polish Journal of Management Studies*, 16(2), 115–126. <https://doi.org/10.17512/pjms.2017.16.2.1015>.
5. Ivanov, D., Tsipoulanidis, A., & Schönberger, J. (2019). *Global Supply Chain and Operations Management*. 3rd ed. Springer. 570 p. <https://doi.org/10.1007/978-3-319-94313-8>
6. Lambert, D. M. (2008). *Supply Chain Management: Processes, Partnerships, Performance*. 3rd ed. Sarasota: Supply Chain Management Institute. 354 p.
7. Palepu K. G., Healy P. M., Peek E. *Business Analysis and Valuation: Using Financial Statements*. 5th ed. Boston : Cengage Learning, 2020. 896 p.
8. Penman S. H. *Financial Statement Analysis and Security Valuation*. 6th ed. New York : McGraw-Hill Education, 2021. 784 p.
9. Teece D. J. Business Models, Business Strategy and Innovation. *Long Range Planning*. 2018. Vol. 51, No. 1. P. 40–49.

REFERENCES:

1. Slyvynska M. M. (2020) Modeliuvannia lantsiuzhkyv postavok na osnovi SCOR [Modeling supply chains based on the SCOR model]. *Suchasni informatsiini tekhnolohii ta systemy v upravlinni: Zbirnyk materialiv II Mizhnarodnoi nauково-praktychnoi konferentsii molodykh vchenykh, aspirantiv i studentiv*, 16–17 kvitnia 2020 r. (pp. 84–86). Kyiv: KNEU. Available at: <https://ir.kneu.edu.ua/items/4e2f7294-d1ff-46af-ae17-5dddb6606131> (accessed December 10, 2025)/

2. Ganji Jamehshooran, B., Shaharoun, A. M., & Haron, H. N. (2015). Assessing supply chain performance through applying the SCOR model. *International Journal of Supply Chain Management*, 4(1). <https://ojs.excelingtech.co.uk/index.php/IJSCM/article/view/1053>
3. Prasetyaningsih, E., Muhamad, C. R., & Amolina, S. (2020). Assessing of supply chain performance by adopting Supply Chain Operation Reference (SCOR) model. *IOP Conference Series: Materials Science and Engineering*, 830, 032083. <https://doi.org/10.1088/1757-899X/830/3/032083>
4. Kovács, G., & Kot, S. (2017). New logistics and production trends as the effect of global economy changes. *Polish Journal of Management Studies*, 16(2), 115–126. <https://doi.org/10.17512/pjms.2017.16.2.1015>.
5. Ivanov, D., Tsipoulaidis, A., & Schönberger, J. (2019). *Global supply chain and operations management* (3rd ed.). Springer. <https://doi.org/10.1007/978-3-319-94313-8>
6. Lambert, D. M. (2008). *Supply chain management: Processes, partnerships, performance* (3rd ed.). Supply Chain Management Institute.
7. Palepu, K. G., Healy, P. M., Peek, E. *Business Analysis and Valuation: Using Financial Statements*. 5th ed. Boston : Cengage Learning, 2020. 896 p.
8. Penman, S. H. *Financial Statement Analysis and Security Valuation*. 6th ed. New York : McGraw-Hill Education, 2021. 784 p.
9. Teece, D. J. Business Models, Business Strategy and Innovation. *Long Range Planning*, 2018, vol. 51, no. 1, pp. 40–49.